

Czasowe zmiany wysokości ortometrycznych/normalnych oraz potrzeba ich uwzględnienia w wysokościowym układzie odniesienia

Walyeldeen Godah, Małgorzata Szelachowska, Jan Kryński

Instytut Geodezji i Kartografii
Centrum Geodezji i Geodynamiki

*Systemy odniesień przestrzennych — podstawy geodynamiczne,
aktualne realizacje oraz kierunki rozwoju
Grybów, 8–10 czerwca 2022 roku*

Plan prezentacji

1. Wprowadzenie
2. Wpływ na wysokości **czasowych zmian rozkładu mas w systemie Ziemia**
3. Czasowe **zmiany wysokości** ortometrycznych/normalnych (o/n)
4. Wyznaczenie **dynamicznych wysokości** o/n
 - **Statyczne wysokości** o/n
 - **Wyznaczenie** czasowych zmian wysokości o/n
 - **Analiza i modelowanie** czasowych zmian wysokości o/n
 - **Predykcja** czasowych zmian wysokości o/n
 - **Dynamiczne wysokości** o/n
5. Dyskusja i wnioski

Wprowadzenie

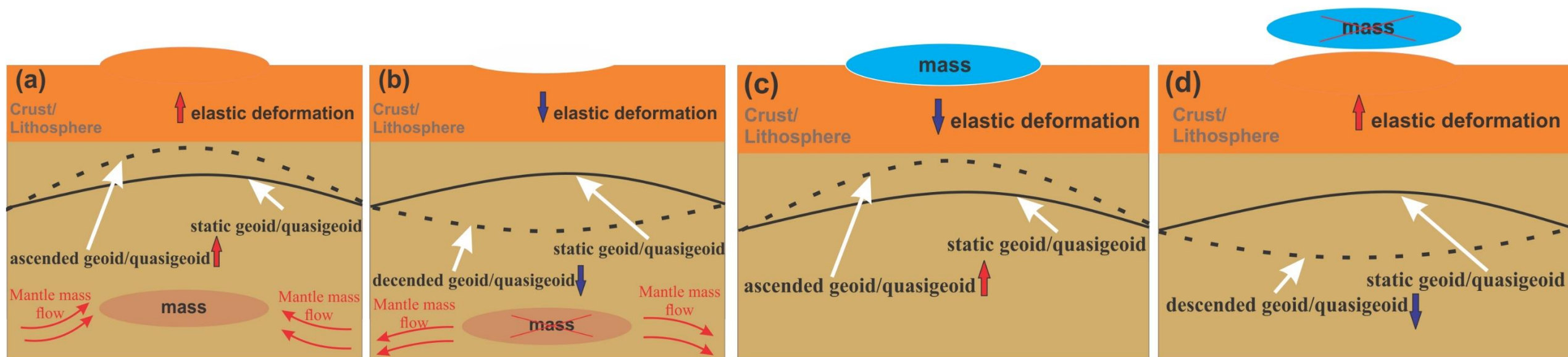
Motywacja

- Wysokości o/n są przyjmowane jako **statyczne** dla większości obszarów lądowych. Jedyny wyjątek to obszary o widocznym osiadaniu/podnoszeniu się terenu
- Na punktach osnowy wysokościowej I rzędu zarówno do celów naukowych, jak i prac inżynierskich jest potrzeba posiadania **wysokości o/n o milimetrowej dokładności**
- Obecnie **wysokości o/n o wysokiej dokładności** są często wyznaczane jako kombinacja wysokości elipsoidalnych otrzymanych z pomiarów GNSS i wysokości geoidy/quasigeoidy otrzymanych z danych grawimetrycznych
- **Grawimetryczne misje satelitarne** GRACE, GRACE Follow-On oraz przyszłe misje nowej generacji, a także niwelacja chronometryczna umożliwiają monitorowanie czasowych zmian rozkładu mas w systemie Ziemia i w następstwie monitorowanie **czasowych zmian wysokości**

Cel

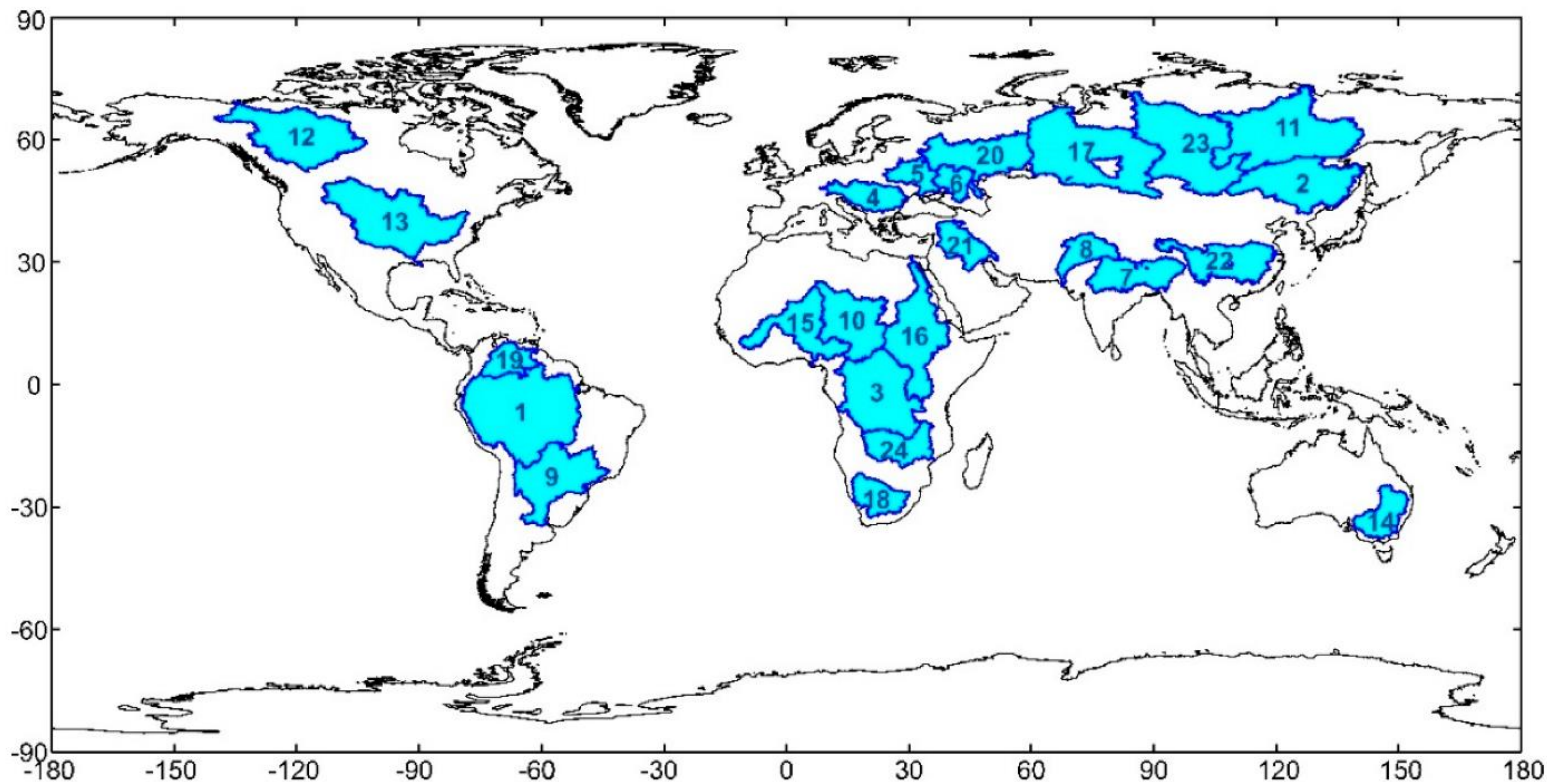
- Przedyskutowanie potrzeby uwzględnienia **czasowych zmian wysokości** o/n wywołanych transportem mas w systemie Ziemia do wyznaczenia **dokładniejszych wartości wysokości**

Wpływ czasowych zmian rozkładu mas w systemie Ziemia na wysokości

Czasowe zmiany wysokości ortometrycznych/normalnych (1)

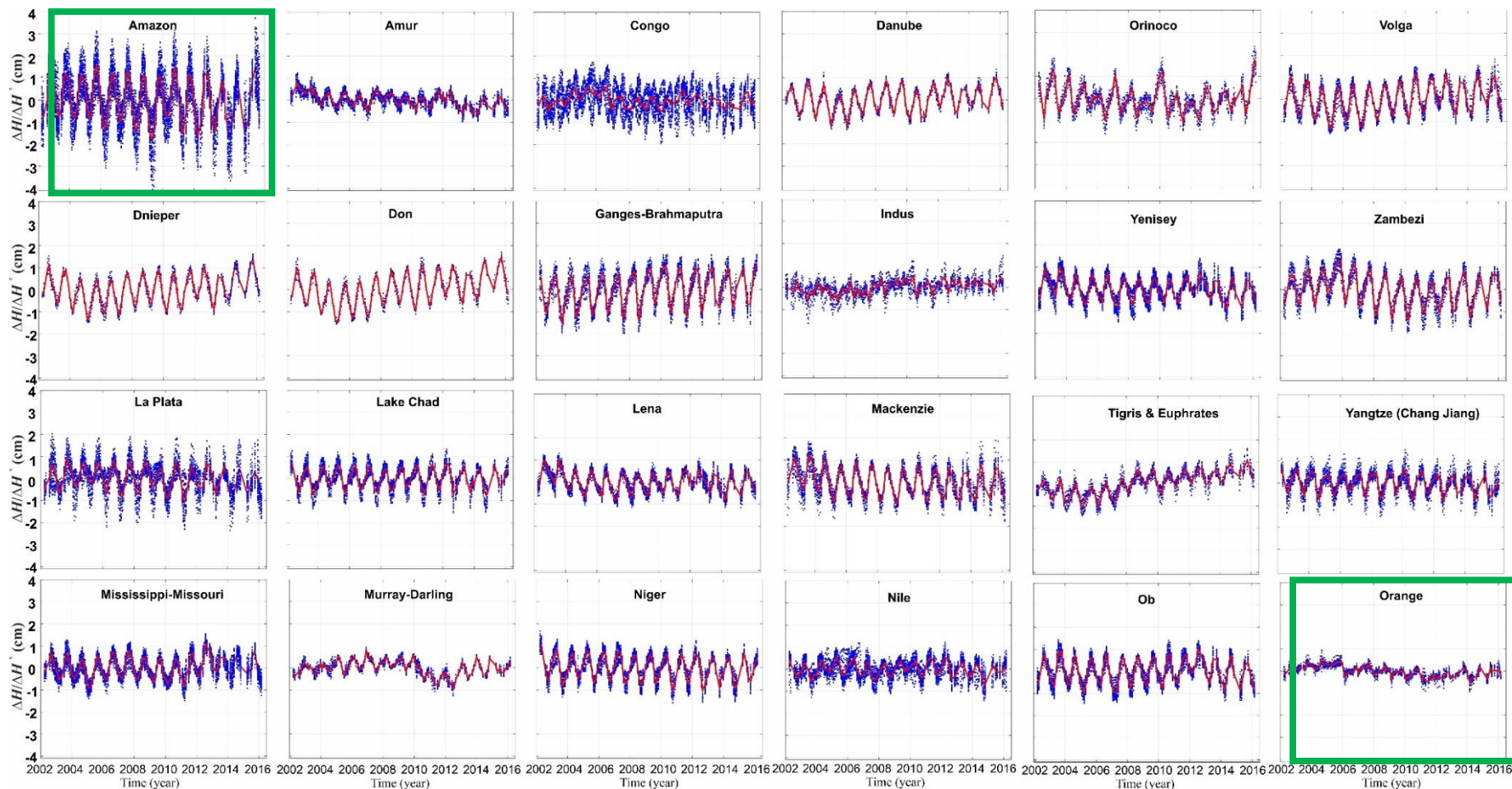
Największe dorzecza Ziemi

(1) Amazon	(13) Mississippi–Missouri
(2) Amur	(14) Murray–Darling
(3) Congo	(15) Niger
(4) Danube	(16) Nile
(5) Dnieper	(17) Ob
(6) Don	(18) Orange
(7) Ganges–Brahmaputra	(19) Orinoco
(8) Indus	(20) Volga
(9) La Plata	(21) Tigris & Euphrates
(10) Lake Chad	(22) Yangtze (Chang Jiang)
(11) Lena	(23) Yenisei
(12) Mackenzie	(24) Zambezi

Czasowe zmiany wysokości ortometrycznych/normalnych (2)

Największe dorzecza Ziemi

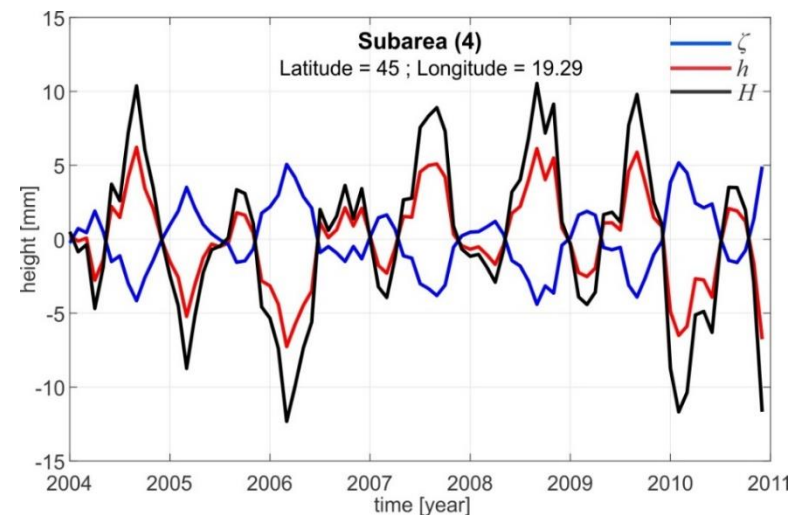
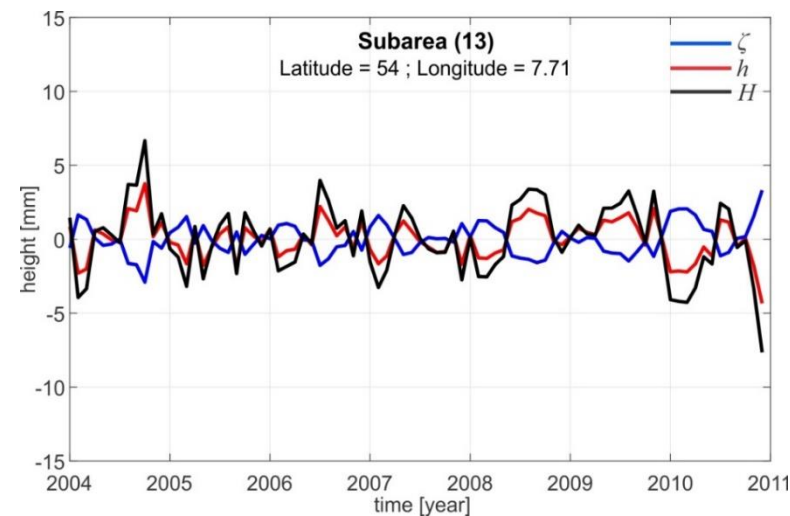
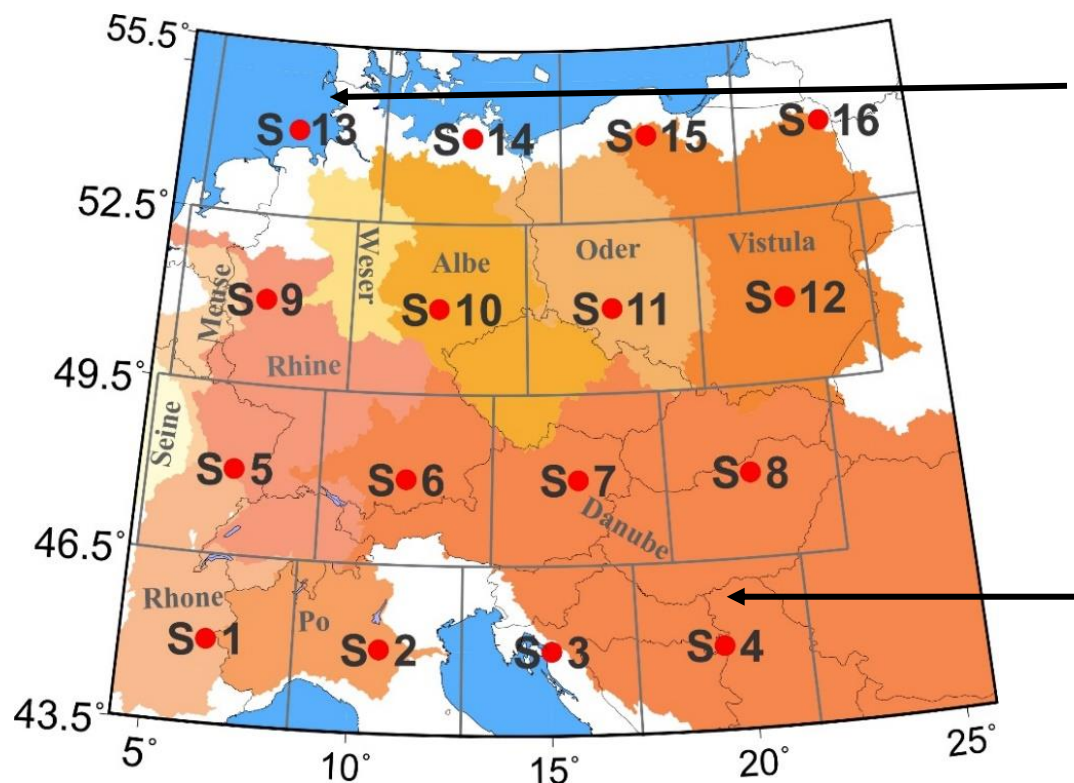

~2 cm –dorzecze Orange

~8 cm –dorzecze Amazonki

Czasowe zmiany wysokości ortometrycznych/normalnych (3)

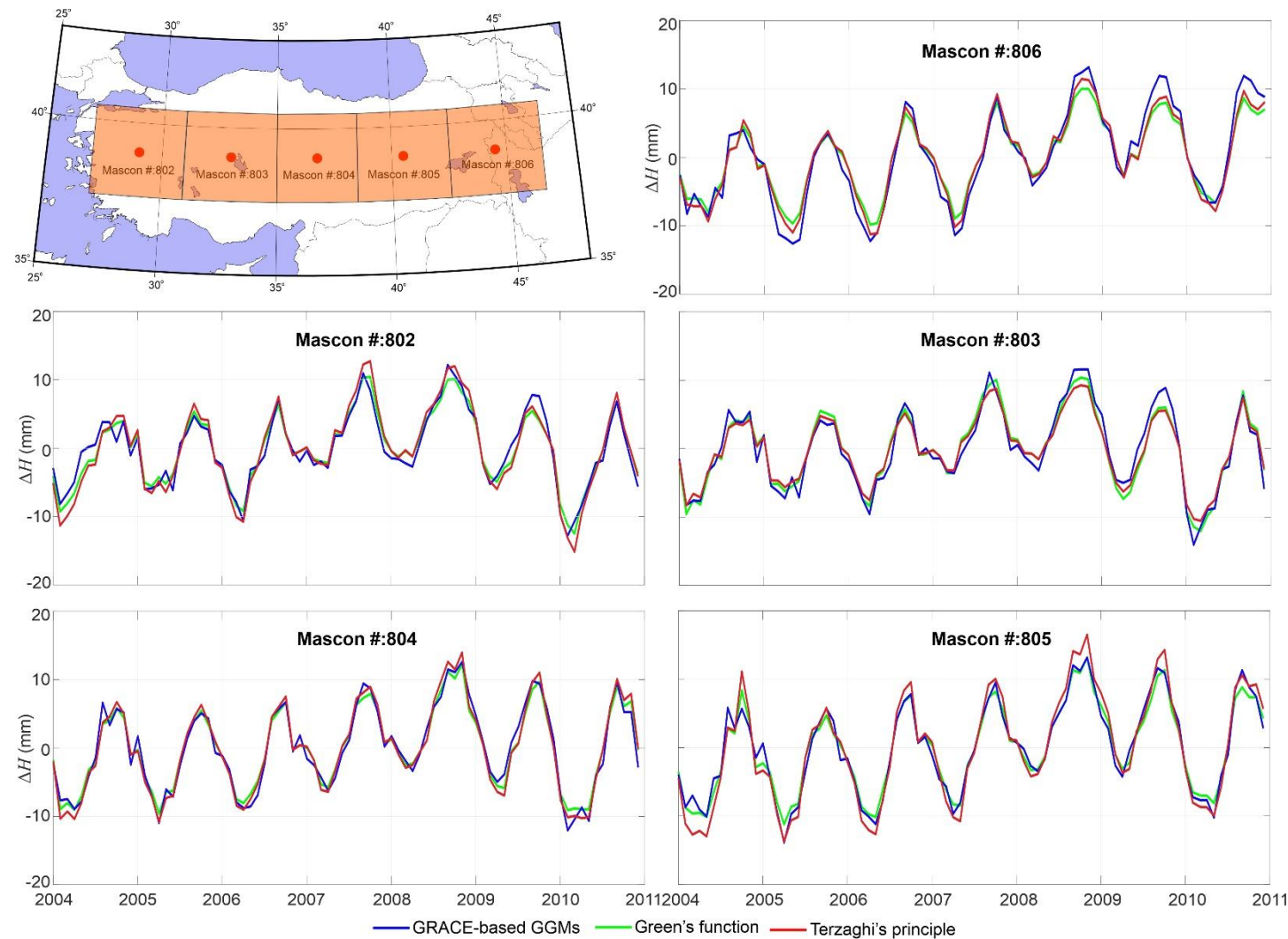
Europa Centralna

2.3 cm

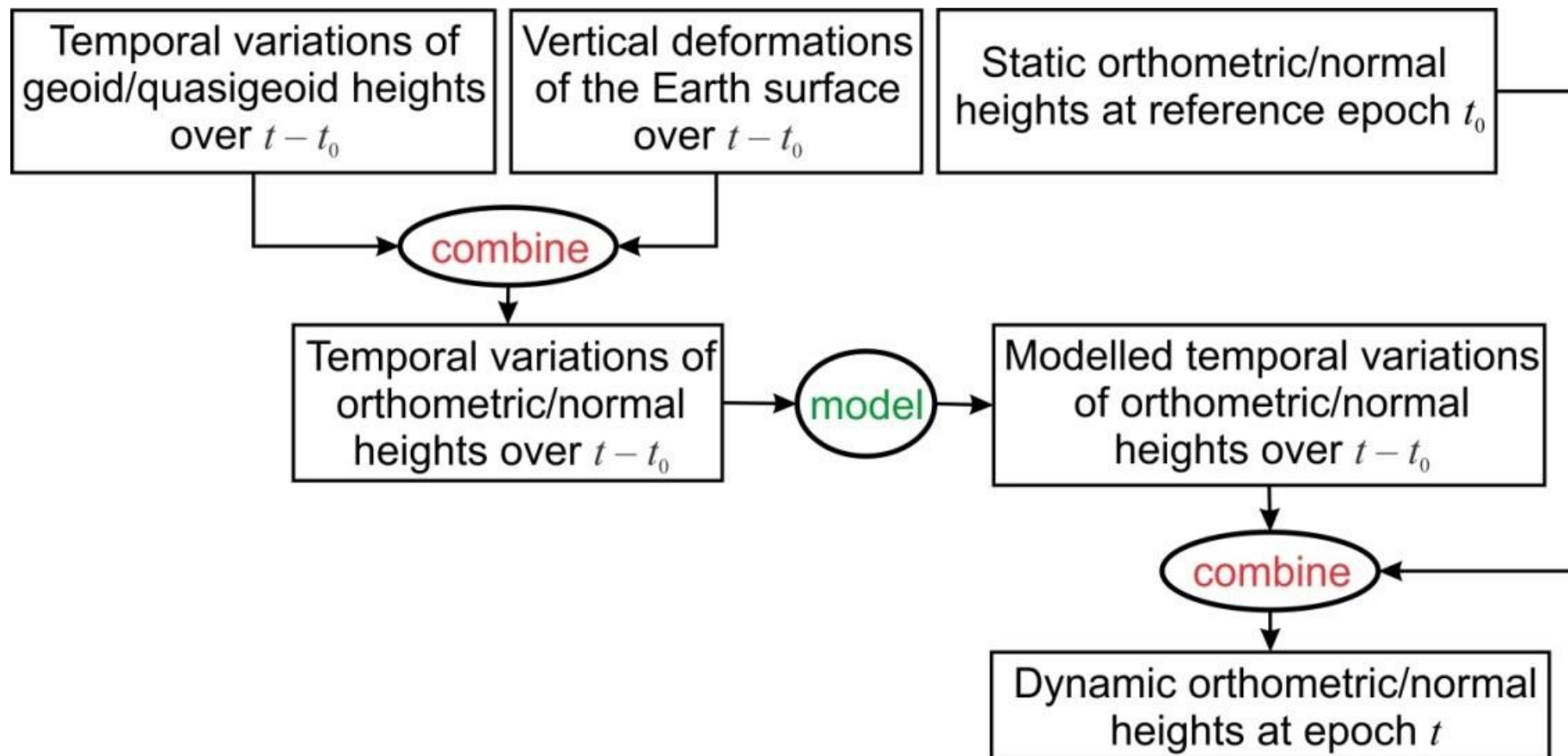
Czasowe zmiany wysokości ortometrycznych/normalnych (4)

Turcja

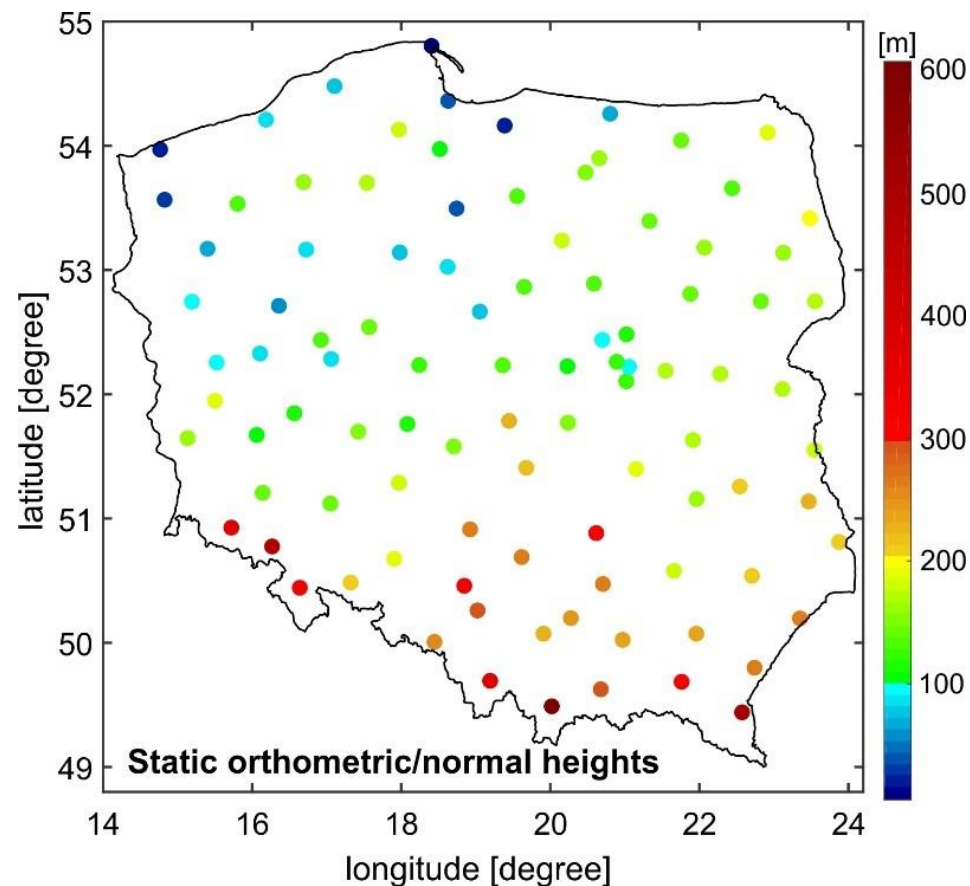

2.5 cm

Wyznaczenie dynamicznych wysokości ortometrycznych/normalnych

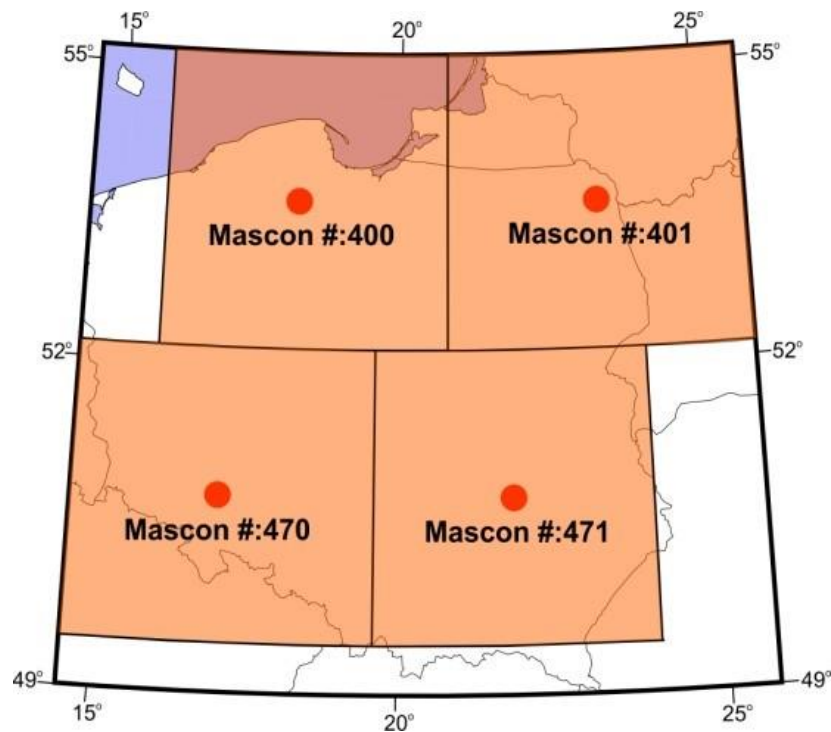

Statyczne wysokości ortometryczne/normalne

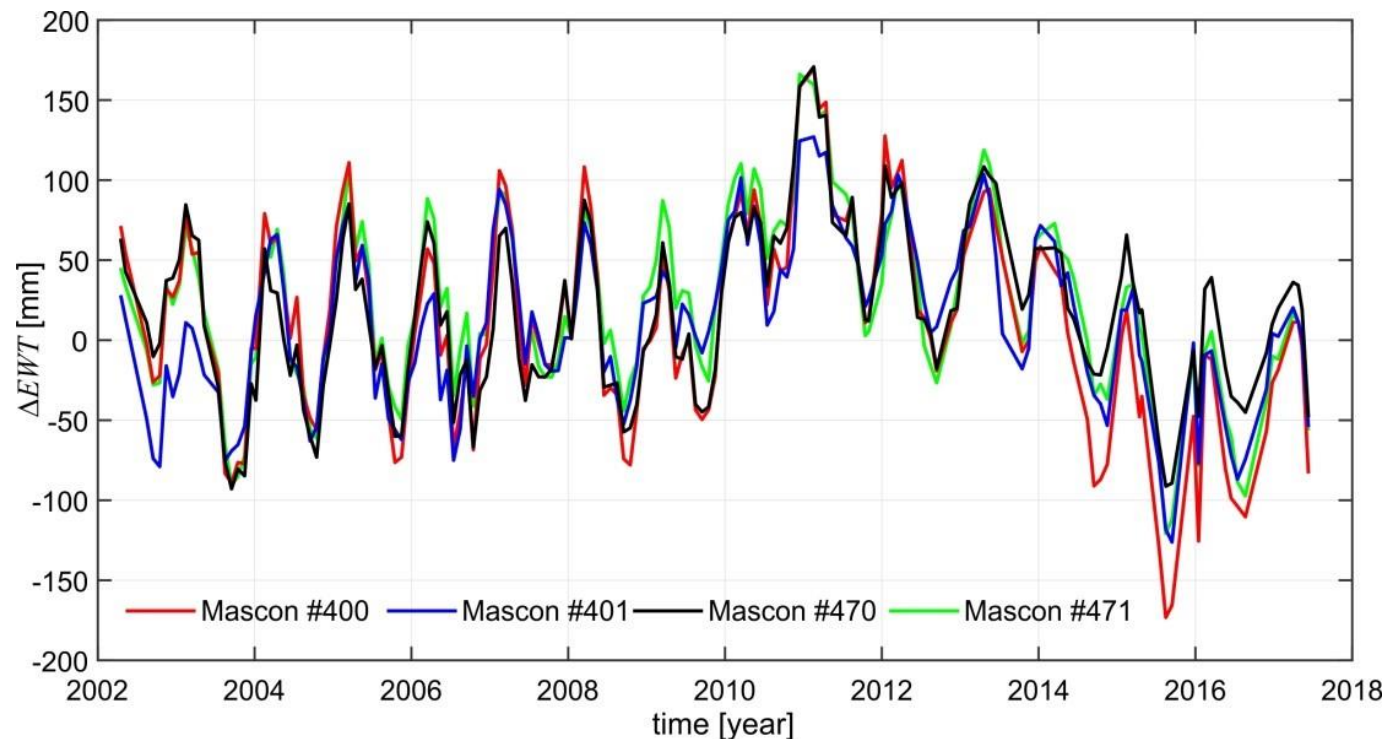

Statyczne wysokości normalne na punktach sieci ASG-EUPOS
odniesione do układu PL-EVRF2007-NH i umownej **epoki odniesienia** 01.01.2008

Wyznaczenie czasowych zmian wysokości ortometrycznych/normalnych (1)

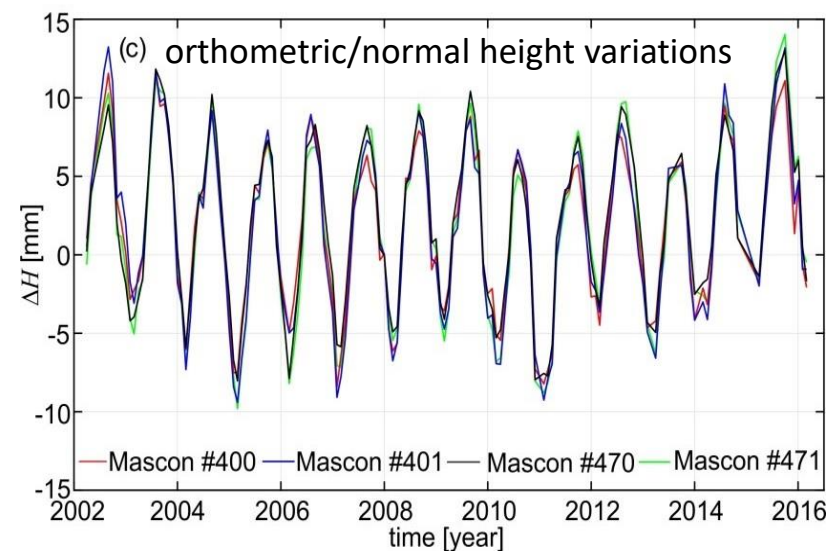
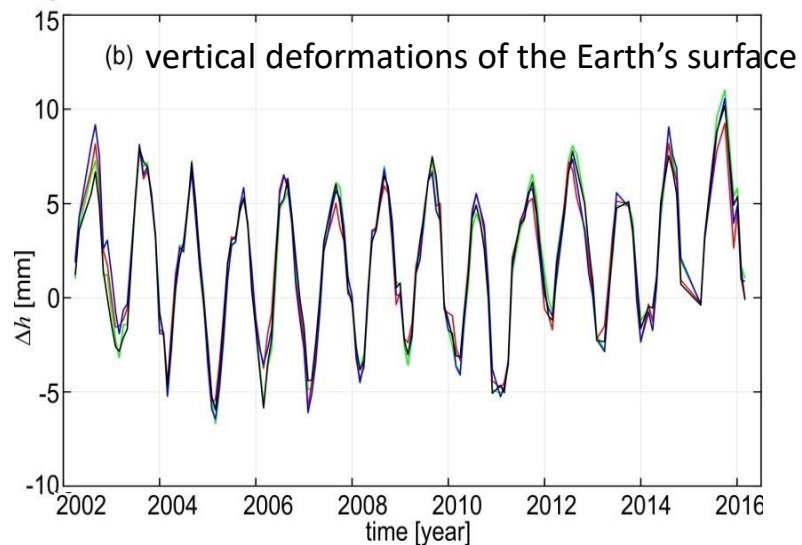
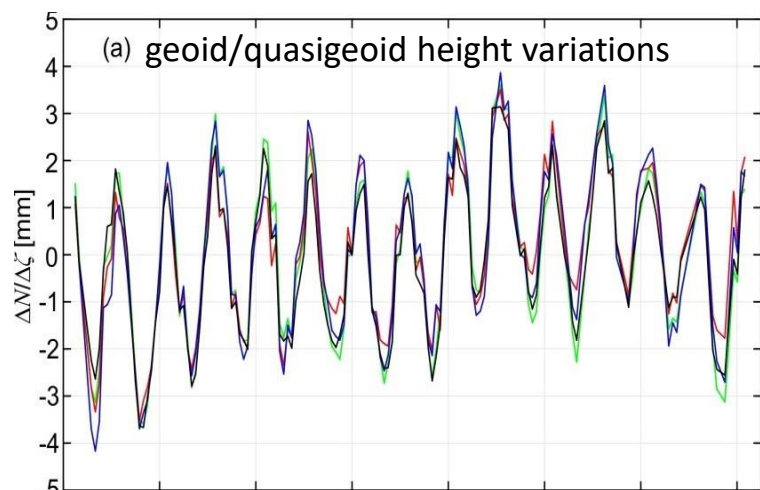

Lokalizacja maskonów na obszarze Polski
(mascons – mass concentration)

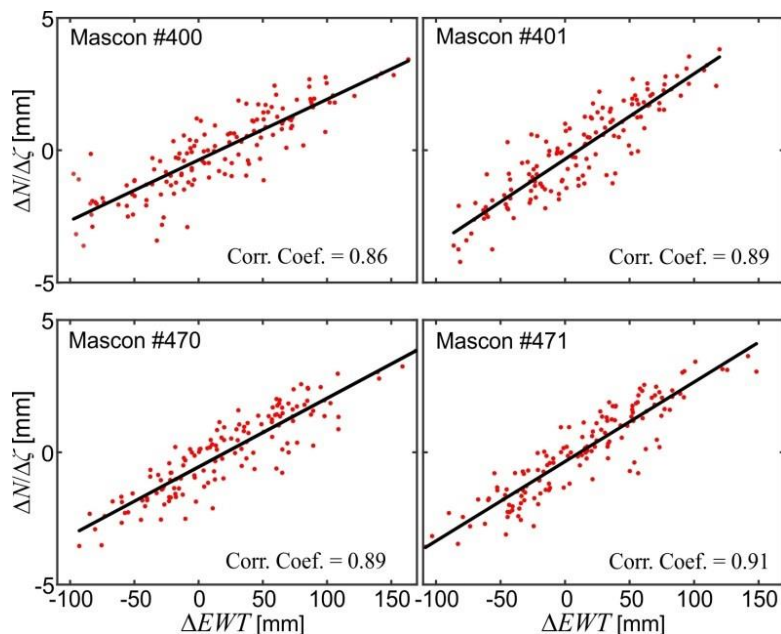

Czasowe zmiany ekwiwalentnej warstwy wody na obszarze Polski

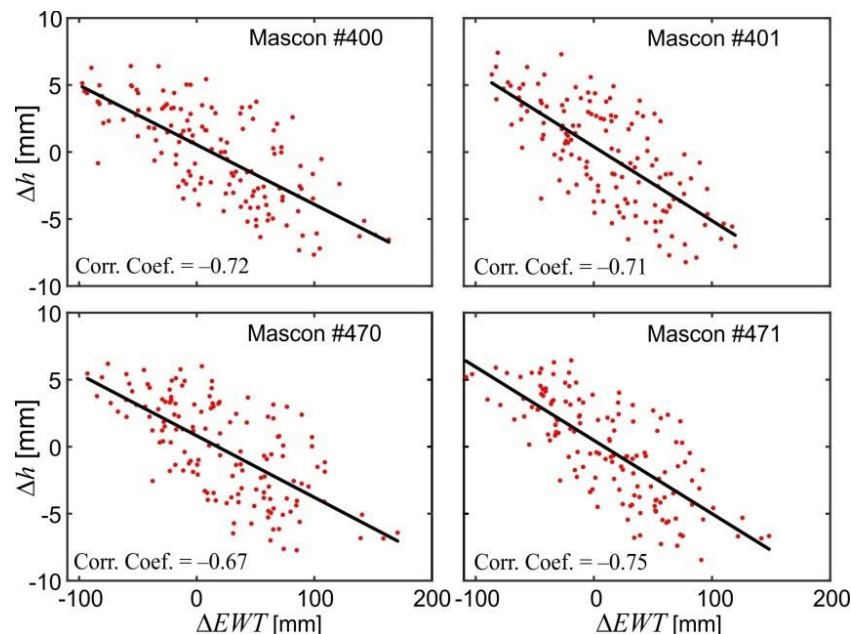
Wyznaczenie czasowych zmian wysokości ortometrycznych/normalnych (2)

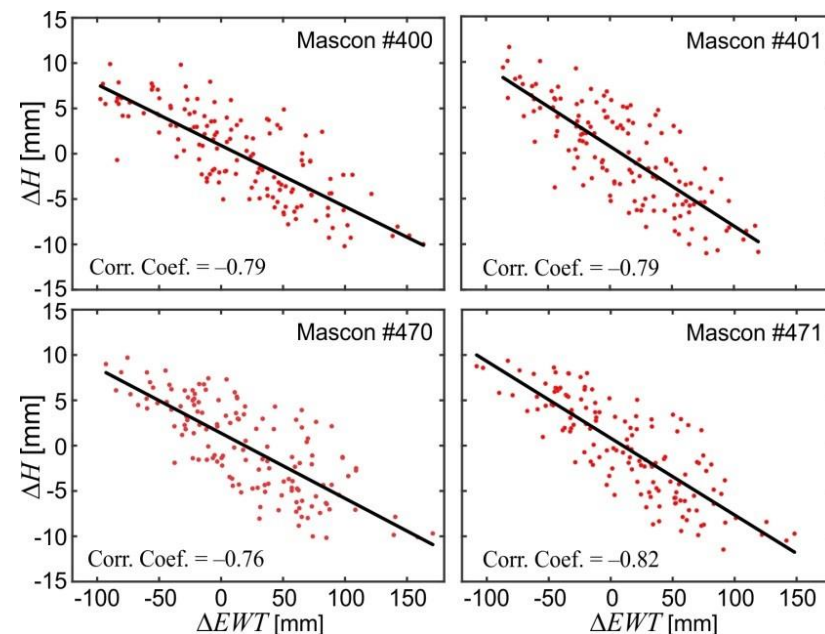
Wyznaczenie czasowych zmian wysokości ortometrycznych/normalnych (3)

Korelacje pomiędzy
czasowymi zmianami **ekwiwalentnej warstwy wody**
i czasowymi zmianami **wysokości geoidy/quasigeoidy**

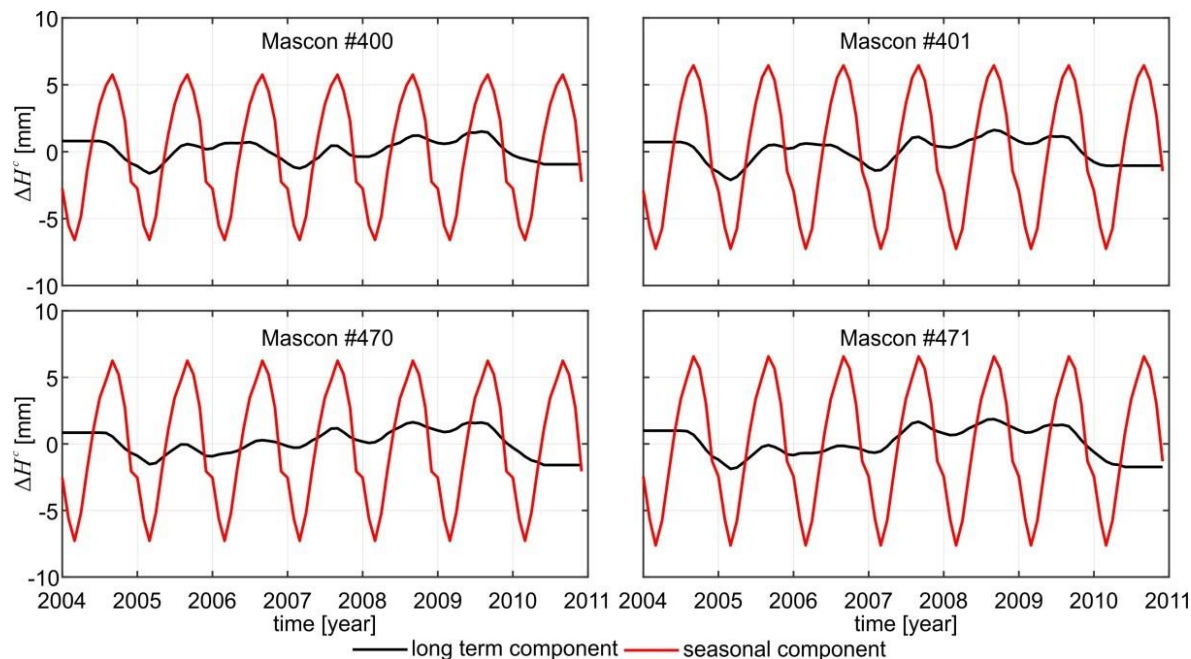

Korelacje pomiędzy
czasowymi zmianami **ekwiwalentnej warstwy wody**
i **deformacjami pionowymi powierzchni Ziemi**

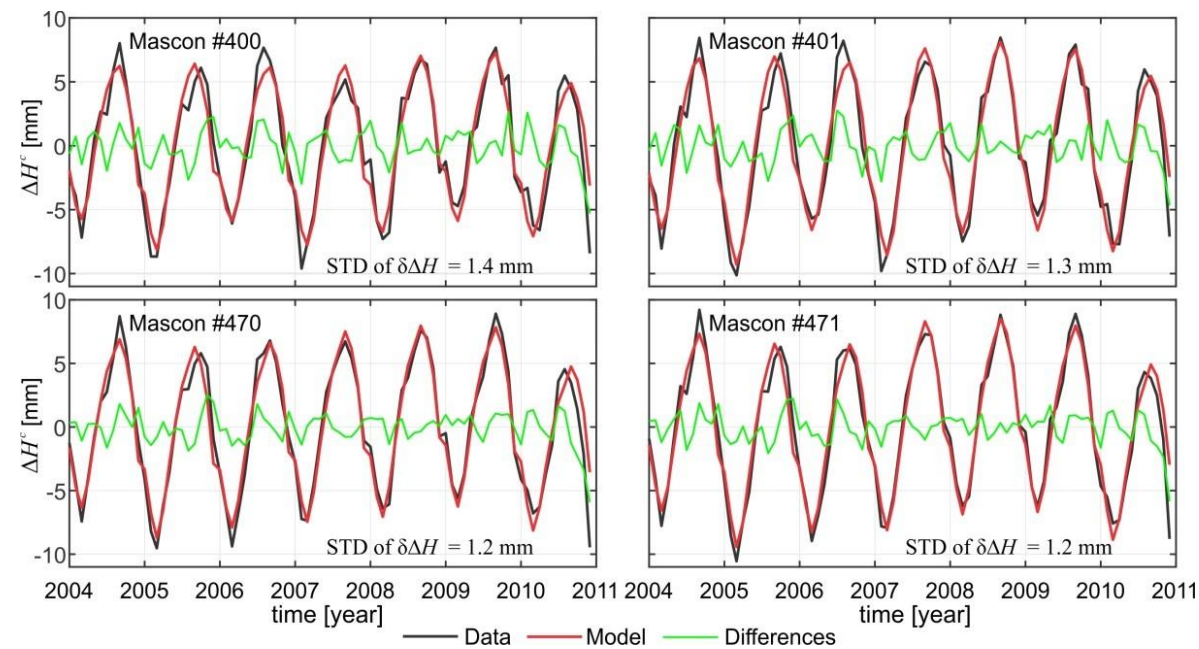

Korelacje pomiędzy
czasowymi zmianami **ekwiwalentnej warstwy wody**
i czasowymi zmianami **wysokości o/n**

Analiza i modelowanie czasowych zmian wysokości ortometrycznych/normalnych

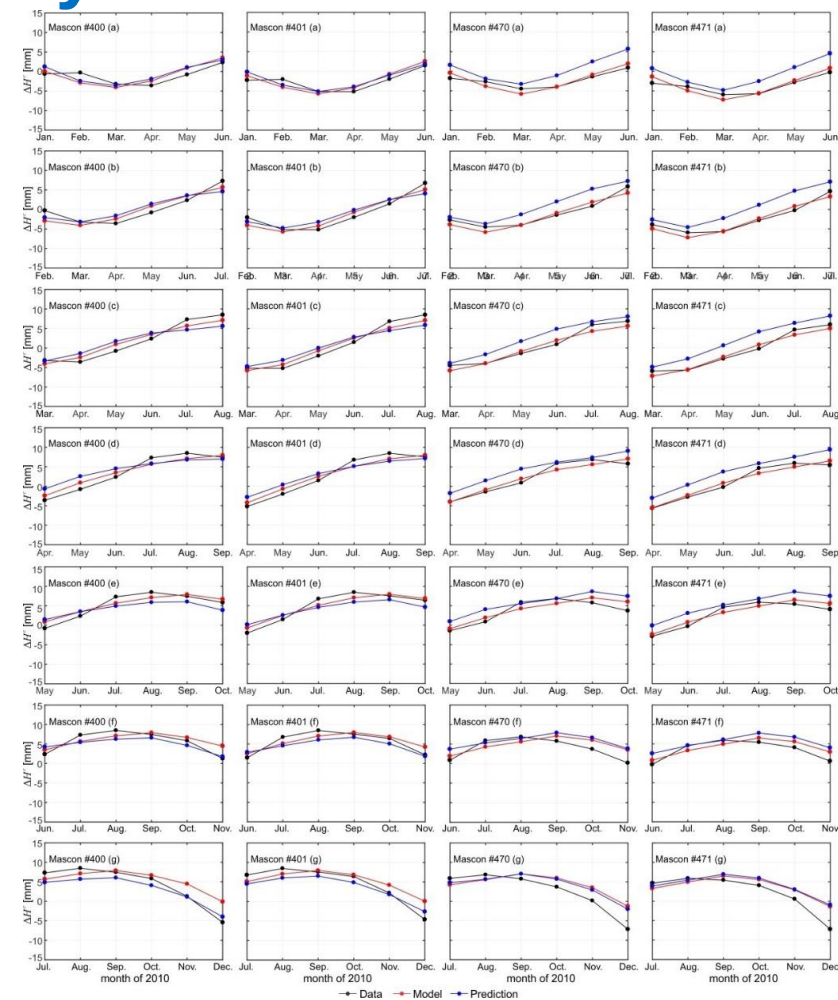
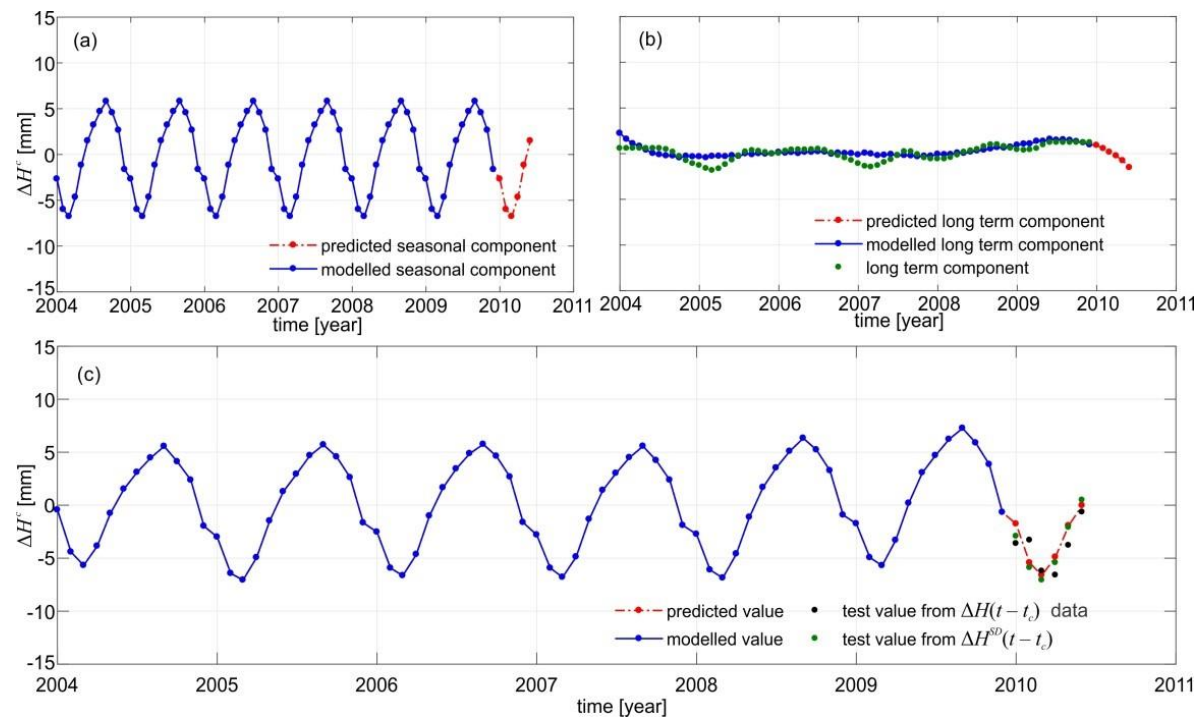
Sezonowe i długookresowe składowe czasowych zmian **wysokości o/n** wycentrowane do zera

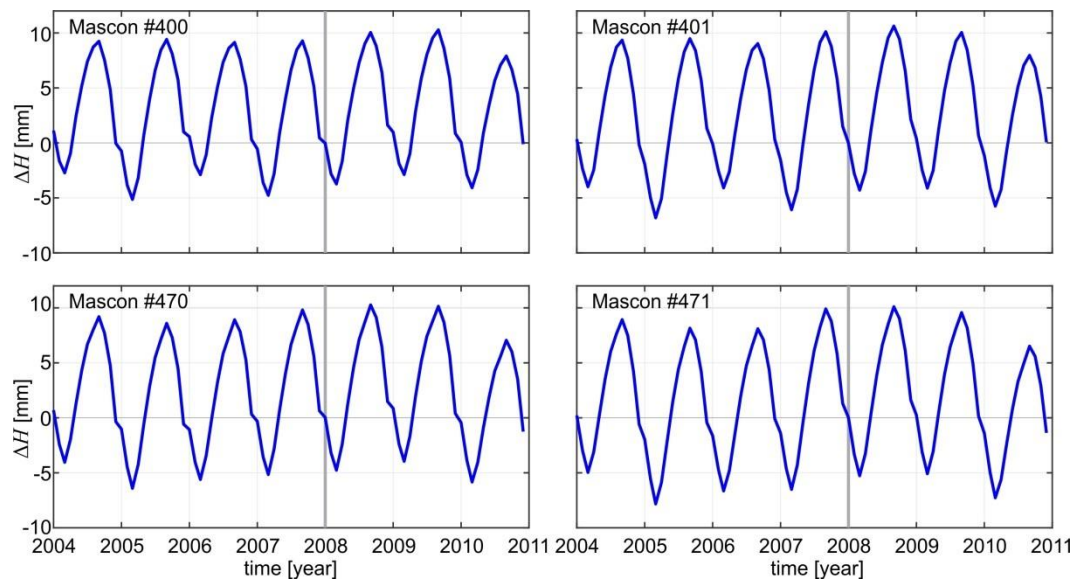

Czasowe zmiany **wysokości o/n** wycentrowane do zera (czarna linia), ich **modele** otrzymane przy użyciu metody SD (**czzerwona linia**), **różnice** między zmianami wysokości i ich modelami (**zielona linia**)

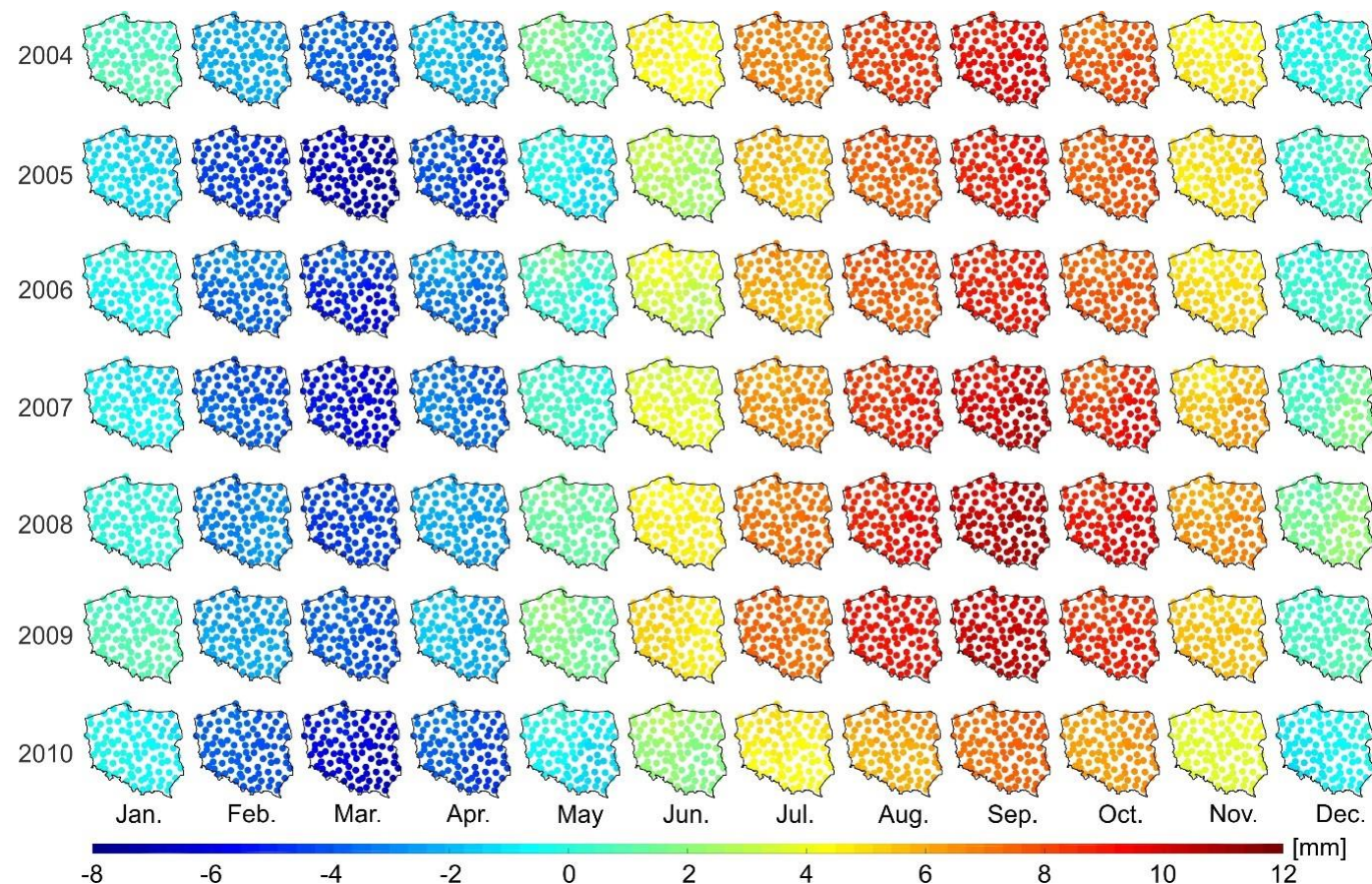
Predykcja czasowych zmian wysokości ortometrycznych/normalnych

P
R
Z
Y
K
Ł
A
D

Modele czasowych zmian wysokości o/n
odniesione do epoki odniesienia t_0 , tj. 01.01.2008

Czasowe zmiany wysokości o/n wyznaczone na punktach sieci ASG-EPOS

Dyskusja i wnioski (1)

Zmiany wysokości ortometrycznych/normalnych

- **sięgają**
 - **80 mm** – dorzecze Amazonki
 - **23 mm** – Europa Centralna
 - **25 mm** – Turcja
 - **23 mm** – Polska
- mogą być **modelowane** z **dokładnością 1 mm** dla obszaru Polski
- mogą być **predykowane** na sześć miesięcy wprzód z **dokładnością 1 – 2 mm** dla obszaru Polski

Dyskusja i wnioski (2)

Dokładne wysokości ortometryczne/normalne są potrzebne do realizacji **celów naukowych i praktyki współczesnej geodezji** poprzez wykorzystanie, np. **niwelacji satelitarnej – GNSS/geoida lub GNSS/quasigeoida**

wysokości geoidy/quasigeoidy o dokładności **1 cm lub sub-cm** mogą być otrzymane z lokalnych grawimetrycznych modeli geoidy/quasigeoidy lub danych z grawimetrycznych misji satelitarnych (np. GOCE, GRACE, GRACE-FO)

GNSS: Precise Point Positioning
dokładność kilku centymetrów

GNSS: Double-differencing
dokładność kilku milimetrów

Podziękowania

Badania wykonano w ramach:

- Projektu Narodowego Centrum Nauki (NCN) nr 2021/42/E/ST10/00218
- Projektu EPOS-PL (European Plate Observing System for Poland) nr POIR.04.02.00-14-A0003/16